

Nr 19.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om en utredning rörande sparandets struktur m. m.

I två inom riksdagen väckta, till bankoutskottet hänvisade likalydande motioner, nr 300 i första kammaren av herr *Ohlon m. fl.* och nr 392 i andra kammaren av herr *Ohlin m. fl.*, hemställes »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning rörande sparandets struktur, omfattning och motiv, i avsikt att underlätta en ekonomisk politik, som på lång sikt befrämjar det frivilliga sparandet och undviker att hämma det samma».

Beträffande motiveringen för denna hemställan får utskottet hänvisa till motionen II:392.

Över motionerna ha yttranden i vederbörlig ordning inhämtats från *konjunkturinstitutet* och *1951 års penningvärdeundersökning*. Utskottet har även anhållit om yttrande av *fullmäktige i riksbanken* och *fullmäktige i riksgäldskontoret*, varjämte *Svenska bankföreningen*, *Svenska sparbanksföreningen*, *Svenska jordbrukskreditkassan* och *Svenska försäkringsbolags riksförbund* beretts tillfälle att avgiva yttrande i ärendet.

Avstyrkande yttranden ha avgivits av fullmäktige i riksbanken och Svenska bankföreningen. Konjunkturinstitutet och 1951 års penningvärdeundersökning ha i gemensamt utlåtande ej tagit direkt ställning till motionerna men framhållit, att åtskilliga av de utredningsuppgifter som motionärerna särskilt angivit vore av den arten att de låge inom ramen för konjunkturinstitutets verksamhet eller 1951 års penningvärdeundersökning. Fullmäktige i riksgäldskontoret ha ansett det kunna ifrågasättas om anledning finnes att nu tillsätta en särskild utredning i ämnet, men ha med instämmande i motionernas syfte understrukt viken av att de i motionerna upptagna spörsmålen ägnas all erforderlig uppmärksamhet. En positiv inställning till motionärernas utredningsförslag intages av Svenska sparbanksföreningen, Svenska jordbrukskreditkassan och Svenska försäkringsbolags riksförbund.

Från remissyttrandena torde här följande få återgivas.

Enligt *konjunkturinstitutets* och *1951 års penningvärdeundersöknings* uppfattning synes en förbättrad kännedom om sparandets struktur vara i hög grad önskvärd. Frågan blir närmast på vad sätt en sådan förbättring av våra kunskaper lämpligen skall kunna uppnås. Åtskilliga av de utredningsuppgifter som motionärerna särskilt angivit äro av den arten att de ligga

inom ramen antingen för den verksamhet, som bedrivs inom konjunkturinstitutet, eller för den särskilda undersökning av kapitalbildningen ur sysselsättnings- och penningvärdessynpunkter, som försiggår inom 1951 års penningvärdeundersökning. I vad utsträckning så är förhållandet torde bäst kunna framgå av en genomgång av de angivna undersökningsuppgifterna.

I utlåtandet framhålles i detta hänseende följande.

Den första av undersökningsuppgifterna gäller sparkvoten. Motionärerna vilja ha utrett hur stor del av den svenska nettonationalinkomsten som sparats under senare år. Metoden att vid nationalinkomstberäkningarna räkna med en bruttoinkomst och dennas fördelning på konsumtion och bruttoinvestering vore enligt motionärernas uppfattning säkerligen väl motiverad men ägnad att vända uppmärksamheten från den viktiga frågan, hur stor del som sparats av den nettoinkomst, som återstår sedan avskrivningar och underhåll dragits från bruttoinkomsten.

Vad som ur denna synpunkt saknas i konjunkturinstitutets nationalinkomstkalkyler är en genomförd beräkning av kapitalförslitningens omfattning. Detta är en brist varom institutet är väl medvetet. För genomförandet av en sådan beräkning erfordras kännedom dels om återanskaffningskostnaderna för det förefintliga kapitalbeståndet, dels även om kapitalföremålens genomsnittliga livslängd. I dessa avseenden anser sig institutet ännu icke ha fått en fullt tillfredsställande grund för en beräkning av den totala kapitalförslitningen inom samhället. Vissa överslagsberäkningar torde likväl vara möjliga — speciellt om man är beredd att utgå från sådana schematiska antaganden som tillämpats vid vissa utländska nationalinkomstberäkningar.

Den andra huvudfråga som motionärerna önska få belyst avser sparkvotens eventuella förändringar i samband med konjunkturerna. Denna fråga kommer att uppmärksammas vid den ovan nämnda undersökningen av kapitalbildningen ur sysselsättnings- och penningvärdessynpunkter. Härvid kommer även den tredje av de huvudfrågor, som beröras i motionen, att studeras, nämligen sparandets fördelning på olika kategorier inom samhället. Ett försök skall göras att fastställa den relativa betydelsen av tre av sparandets huvudkomponenter nämligen offentligt sparande, företagssparande samt sådant sparande (personligt och försäkringssparande) som normalt tillföres kapitalmarknaden och i huvudsak är disponibelt för finansiering av bostadsbyggande och offentliga investeringar. Även sparmotiven komma att beröras liksom också de i motionerna anförda speciella frågor, som anknyta till bolagssparandet samt nuvarande former för bostadsfinansiering.

Med hänsyn taget bl. a. till den förhållandevis begränsade tid som står till förfogande för utredningsuppdraget har, anföres det vidare i utlåtandet, 1951 års penningvärdeundersökning inte någon möjlighet att företa omfattande statistiska primärundersökningar, som exempelvis skulle krävas för att i stora drag klarlägga sparandets fördelning på olika inkomstklasser, ej heller att utföra sociologiska intensivundersökningar rörande den verkan erfarenheterna av penningvärdets fall och farhågorna för framtida inflation ha på olika slag av sparande. Vad som ytterligare erfordras för en

förbättrad kännedom av sparandets struktur i vårt land synes enligt konjunkturinstitutets och penningvärdeundersökningens uppfattning i främsta rummet vara vissa statistiska undersökningar av ovan angivet slag snarare än en speciell sakkunnigutredning. Den budgetundersökning som nu är under förberedelse inom socialstyrelsen skulle möjligen kunna ge vissa upplysningar rörande sparandets omfattning inom olika hushållsgrupper. Men för att slutsatser härom skola kunna dragas med någon som helst säkerhet torde erfordras att undersökningarna omfatta ett betydligt större antal hushåll än 600 som socialstyrelsen alternativt föreslagit. En kartläggning av det personliga sparandet torde emellertid kräva en särskild statistisk undersökning, som lämpligast torde kunna genomföras av statistiska centralbyrån under anlåtande av dess planerade intervjuorganisation. Vad beträffar bolagssparandet torde en förbättrad kunskap härom bäst kunna uppnås genom en specialbearbetning av den inom centralbyrån förda vinststatistiken. De ytterligare statistiska undersökningar som erfordras för en belysning av det offentliga sparandet torde det främst kunna ankomma på riksräkenskapsverket att ombesörja.

Fullmäktige i riksbanken anföra, att enligt vad fullmäktige under hand inhämtat 1951 års penningvärdeundersökning har för avsikt att till behandling upptaga olika frågor som beröra sparandet. Det torde enligt fullmäktige vara lämpligt att avvakta resultatet av denna utrednings arbete, innan man tar ställning till spørsmålet, huruvida det kan vara påkallat att tillsätta en särskild kommitté för undersökning av det frågekomplex som avses i motionerna. Enligt fullmäktiges mening torde motionerna följaktligen icke böra föranleda någon riksdagens åtgärd.

Enligt vid fullmäktiges skrivelse fogat protokollsutdrag, utvisande ärendets behandling inom fullmäktige, anfördes reservation av herr *Kristensson*, som uttalade:

»Jag är av den uppfattningen att de problem, som framföres i motionerna, böra bli föremål för särskild utredning. Om detta sker inom 1951 års penningvärdeutredning kan denna utrednings arbete försenas. Vidare är det icke säkert att alla de frågor som beröras i motionerna ha intresse för nämnda utredning. Jag yrkar därför bifall till motionärernas förslag.»

Svenska bankföreningen har uttalat, att den oro för den otillräckliga kapitalbildningen i vårt samhälle som motionärerna ge uttryck åt delas jämväl av bankföreningen. Föreningen vill också vitsorda, att den allmänna kännedomen om det frivilliga sparandets natur och förutsättningar är mycket bristfällig och ofullständig. Föreningen nödgas dock tyvärr ställa sig rätt tvivlande till möjligheterna att genom nya undersökningar och till rimliga kostnader tränga nämnvärt djupare in i hithörande problem.

Inom begränsade områden synas emellertid enligt bankföreningen vissa förbättringar kunna uppnås. Främst gäller detta den offentliga sektorn, där det synes värt att överväga, huruvida icke stat och kommun borde mera

allmänt övergå till att verkställa kalkylmässiga avskrivningar och ränteberäkningar. Möjligheterna att bilda sig en uppfattning om sparandets storlek inom dessa båda betydelsefulla områden skulle därmed bliva icke oväsentligt större.

Föreningen tar därefter upp till behandling sparandet inom företagen och hos enskilda. Föreningen anför.

I vad gäller företagssektorn har konjunkturinstitutet i nationalräkenskapen gått fram efter två skilda linjer. Enligt den ena av dem, den mera avancerade, ha uppgifter om avskrivningarnas storlek inhämtats från priskontrollnämndens vinststatistik. Av stor betydelse är här givetvis frågan, huruvida materialet är någorlunda representativt. Ett vanskligt problem blir dock alltid att fixera storleken av erforderliga avskrivningar och andra »resultatsregleringsposter». I tider med hastiga och kraftiga förändringar i återanskaffningsvärdena för olika slag av tillgångar är frågan allt annat än lättbedömd. Möjligheterna att på nyssnämnda eller liknande vägar med någon högre grad av exakthet utröna storleken av företagens nettosparande synas m. a. o. vara ganska begränsade.

Aven om företagssparandet för närvarande synes vara väsentligt större än sparandet hos enskilda personer (hushåll), torde dock hushållssektorn tilldraga sig det största intresset. Det kan nämligen icke bestridas, att det är det mot penningvärdeförsämringen sämst skyddade sparandet, det finansiella, som främst behöver stimuleras. Av formuleringen i motionens kläm kan man måhända även dra den slutsatsen, att det främst är omtanken om allmänhetens finansiella sparande som föranlett motionärerna att anhålla om en utredning som skulle kunna underlätta en ekonomisk politik som på lång sikt befrämjar det frivilliga sparandet.

När det gäller en analys av allmänhetens sparande stå i stort sett två helt skilda undersökningsmetoder till buds: deklaraionsundersökningen och den i motionen omnämnda »sociologiska intensivundersökningen».

Den förstnämnda metoden kan i korthet karakteriseras som en jämförelse mellan två vid olika tidpunkter avgivna självdeklarationer, där förändringarna i förmögenheternas storlek och sammansättning studeras. Denna metod kan emellertid knappast giva tillfredsställande resultat, bl. a. därför att den för en stor del av befolkningen huvudsakliga förmögenheten, d. v. s. inre lösören, icke kommer med i bilden. Betydande praktiska svårigheter uppstå också vid det nödvändiga frånskiljandet av värdeförändringar i förmögenhetsobjekt av real natur. En relativt god inblick i metodens möjligheter och brister ge förmögenhetsundersökningarna i 1945 års folkräkning.

Den andra huvudtypen, den av motionärerna omnämnda sociologiska intensivundersökningen, är måhända att föredraga, eftersom den även torde kunna ge en viss inblick i de bakomliggande motiven för allmänhetens sparande och förmögenhetsplacering. Svårigheterna äro här mera av praktisk natur, framför allt bottnande i bristen på kompetent personal för fältarbetet. Den av socialstyrelsen år 1948 genomförda intervjuundersökningen, som dock begränsades till att omfatta löntagarhusåll i tätorter, ger en viss inblick i hur långt man kan nå med denna metod. Det skall här blott erinras om att en undersökning omfattande egna företagare (inkl. jordbruksbefolkningen) i många fall skulle komma att kräva en resultatanalys för företagen i fråga, något som knappast torde kunna genomföras på frivillighetens väg. Det kan med fog ifrågasättas, huruvida något ytterligare

skulle kunna utvinnas av förnyade undersökningar efter ovan nämnda linjer, eftersom de nämnda, med icke ringa kostnader förenade undersökningarna i stort sett endast synas bekräfta vad man tidigare på allmänna grunder haft sig bekant.

Bankföreningen har slutligen framhållit, att man redan nu med bestämdhet känner de båda huvudförutsättningarna för ett ökat frivilligt sparande hos allmänheten: En stabilisering av penningvärdet och en lindring i skatetrycket. Andra sparstimulerande åtgärder framstå enligt föreningen vid sidan härav som tämligen betydelselösa.

Bankföreningen anser därför, att förevarande motioner icke böra föranleda någon åtgärd.

Fullmäktige i riksgäldskontoret anföra.

Sedan länge ha nationalekonomerna i olika länder ägnat sparandet ingående studier och nått allt större och mera nyanserade insikter om de motiv, som i olika situationer föranleda människorna att spara eller, annorlunda uttryckt, att inskränka sin konsumtion. Dessa motiv ha undan för undan klarlagts genom studier av t. ex. räntans betydelse för sparandet, sparandets relation till inkomstens storlek, sparandets påverkan av konjunkturerna samt det samlade sparandets förhållande till nationalinkomsten. Forskningen arbetar vidare på dessa problem, och det synes troligt, att nya resultat så småningom komma fram.

Särskilt i Förenta staterna har konsumtions- och sparandeforskningen ägnats uppmärksamhet under senare år. Man har därvid bl. a. inriktat sig på undersökningar om fördelningen av inkomsterna mellan sparande och konsumtion inom en nära framtid, med det praktiska syftet att få ett begrepp om hur stor del av samhällets totala inkomster, som undandrages konsumtionen, och att därigenom erhålla stöd för antaganden om den allmänna konjunkturutvecklingen. Känner man nämligen den totala sparkvoten, har man en viktig faktor för framtidsbedömningen, vilket särskilt under nu rådande förhållanden är av utomordentlig betydelse, då det gäller att kalkylera förutsättningarna för huruvida och i vad mån det amerikanska samhället skall kunna utan inflationistiska konsekvenser bära de stora rustningsutgifterna. Konsumtions- och sparvanorna ha vidare, särskilt i Förenta staterna, undersökts medelst stickprov och intervjuer för utrönande av konsumenternas ekonomiska beteenden och sparvanorna inom hushåll med olika inkomster. Även förbrukningen av redan sparade medel har man sökt sprida ljus över genom sådana undersökningar. Resultaten härav ha säkerligen bidragit till att fördjupa insikterna i dessa komplicerade sammanhang, även om det är klart, att dylika metoder ännu så länge måste bedömas med en viss skepsis med hänsyn till eventuella brister i materialet.

Vilka slutsatser man för Sveriges del kan draga av de nu nämnda undersökningarna är, framhålla fullmäktige vidare, svårt att säga, då förhållandena i vårt land i många hänseenden äro olika mot i Förenta staterna, men de där använda undersökningsmetoderna kunna måhända vara värda att prövas även hos oss. I detta sammanhang erinra fullmäktige om att socialstyrelsen redan gjort en undersökning av sparvanorna under år 1948 hos

ett begränsat antal tätortshushåll, innefattande analyser av sparandet bland de undersökta hushållen. Vidare erinras om att konjunkturinstitutet ägnar frågan om bruttosparandet fortlöpande undersökningar. Slutligen är det enligt fullmäktige uppenbart, att 1951 års penningvärdeundersökning torde komma att ingående analysera hithörande spörsmål.

Vid angivna förhållanden kan det enligt fullmäktiges mening måhända ifrågasättas om anledning finnes att nu tillsätta en särskild utredning rörande sparandets struktur m. m., även om de därmed förenade kostnaderna i och för sig kunna vara motiverade. Emellertid vilja fullmäktige med instämmande i motionernas syfte för sin del understryka vikten av att de i motionerna upplagna spörsmålen ägnas all den uppmärksamhet, som särskilt i dagens läge med dess bristande balans mellan sparande och investeringsbehov påkallas av frågans stora samhällsekonomiska betydelse. Icke minst för riksgäldskontorets vidkommande skulle en vidgad och intensifierad undersökning av hithörande problem kunna vara av stort värde. En sådan undersökning bör enligt fullmäktiges mening göras såvitt möjligt representativ, den bör i första hand inrikta sig på att klargöra, hur läget är för dagen, för att därigenom skapa en utgångspunkt för statsmakternas handlande, men den torde även böra överväga metoder för fortlöpande undersökningar beträffande sparandets natur m. m.

Svenska sparbanksföreningen framhåller, att det måste anses vara av stort värde för den fortsatta ekonomiska politiken att erhålla en utredning som belyser alla olika former av sparandet. Föreningen är väl medveten om de svårigheter, som kunna vara förenade med utredningar om sparandets struktur, men anser att utländska erfarenheter givit vid handen att dessa svårigheter kunna övervinnas. Föreningen är beredd att lämna en eventuell utredning all hjälp samt att medverka till att sparbankerna lämna erforderliga upplysningar i den mån så kan ske utan hinder av gällande sekretessbestämmelser.

Svenska jordbrukskreditkassan påpekar i sitt yttrande, att uppfattningarna om sparandets natur, d. v. s. närmast dess motiv och förutsättningar, understundom gå starkt isär. Därmed försvårades också ställningstagandet till sådana åtgärder, som i särskilda ekonomiska lägen kunde anses påkallade i syfte att främja det frivilliga sparandet.

Enligt jordbrukskreditkassans mening skulle det alltså vara till fördel, om man kunde få hithörande förhållanden ingående belysta. Behovet av grundlighet och allsidighet vid en sådan undersökning torde förtjäna särskilt understrykas; brister i dessa avseenden kunde lätt föranleda, att utredningens resultat bleve missvisande och utredningen därigenom mera till skada än gagn. Faran härför vore så mycket större, som själva området för undersökningen finge anses särskilt svårtillgängligt för ett objektivt studium.

Under ovan angivna förutsättningar vore jordbrukskreditkassan positivt inställd till tanken på en särskild utredning rörande sparandets struktur m. m.

Svenska försäkringsbolags riksförbund uttalar, att det utan tvivel skulle särskilt för sparinstitutionerna men även för det allmänna vara av stort värde att äga djupare kännedom om de motiv, som dirigera sparandet. Ur denna synpunkt hade försäkringsväsendet all anledning att i princip tillstyrka den föreslagna utredningen. På en sådan utredning måste emellertid helt naturligt ställas kraven, att den skulle vara förutsättningslös och att den anförtroddes åt ekonomisk expertis, bl. a. företrädd av representanter för sparinstitutionerna.

Förbundet fortsätter.

Motionerna lämna ingen antydning om hur undersökningen i praktiken skulle genomföras. Man får väl förutsätta att sammanställningar av tillgänglig ekonomisk statistik skulle kompletteras med specialundersökningar, varvid tillförlitliga stickprovsundersökningar torde bli nödvändiga. Resultatet av sådana undersökningar blir starkt beroende av hur frågeformulär och andra blanketter utformas samt hur undersökningsklientelet utväljes. För detta ändamål erfordras experter, som ha kontakt med sparinstitutioner och näringsliv i övrigt.

I motionerna anges fyra olika källor för sparandet, nämligen enskilda personer, försäkringsväsendet, bolag samt stat, landsting och kommuner. Att på detta sätt skilja mellan enskilda personers sparande och det sparande, som äger rum försäkringsvägen, är emellertid ej möjligt. Sparandet genom försäkring för framkomma som en detalj vid undersökning av individens användande av sina inkomster. Att undersökningen skall avse försäkringstagaren och ej försäkringsgivaren framstår som klart, om man tänker på att premierna för en försäkring kunna tagas av redan sparade medel och att en utbetalning från försäkringsgivaren på grund av dödsfall eller utlupen försäkringstid eller i form av återköp kan överföras till annan sparform. En undersökning enbart av fondtillväxten hos försäkringsbolagen ger därför icke en rättvisande bild av det nysparande som äger rum försäkringsvägen.

Givetvis vore det av stort intresse att få veta motiven till att vissa personer spara. Men det skulle vara av lika stort värde att få klarlagt, varför andra icke spara. I sistnämnda avseende äro säkerligen för närvarande fruktan för fortsatt inflation och beskattningen faktorer av stor betydelse. Inflationsfrågan har direkt påpekats i motionerna, men beskattningsfrågan har endast berörts med avseende å aktiebolagen genom ett påpekande av den fria avskrivningsrätten och den höga dubbelbeskattningen. Den starka progressiviteten vid beskattningen av fysiska personer och dess inverkan på sparandet måste emellertid självfallet ingå som ett led i den ifrågasatta utredningen.

Förbundet erinrar slutligen om att 1951 års penningvärdeundersökning även omfattar vissa av sparandets problem.

Utskottet. I likhet med motionärerna anser utskottet, att en förbättrad kännedom om sparandets natur och förutsättningar är i hög grad önskvärd.

Enligt motionärerna skulle en utredning av sparandets struktur behöva anförtros åt särskilda sakkunniga, enär det ej kunde förväntas, att 1951 års penningvärdeundersökning skulle ägna så stor uppmärksamhet åt denna fråga, att den bleve i möjlig mån klarlagd. Såsom av den föregående redogörelsen för remissyttrandena över motionerna framgår, ha konjunkturinstitutet och 1951 års penningvärdeundersökning i gemensamt utlåtande anfört, att åtskilliga av de utredningsuppgifter som motionärerna särskilt angivit vore av den arten att de låge inom ramen antingen för den verksamhet, som bedreves inom konjunkturinstitutet, eller för den särskilda utredning rörande kapitalbildningen ur sysselsättnings- och penningvärdesynpunkter som försigginge inom penningvärdeundersökningen. I vad mån så vore förhållandet har i utlåtandet närmare redovisats vid en genomgång av de av motionärerna angivna undersökningsuppgifterna. Vad som ytterligare erfordras för en förbättrad kännedom om sparandets struktur synes — framhålla konjunkturinstitutet och penningvärdeutredningen — vara vissa statistiska specialundersökningar snarare än en särskild sakkunnigutredning. Sålunda pekas på vissa utredningsuppgifter som torde kunna omhändrivas av socialstyrelsen, statistiska centralbyrån och riksräkenskapsverket. Dylika statistiska undersökningar torde enligt utskottet få verkställas inom vederbörande ämbetsverk i mån av tillgång på medel och arbetskraft och efter avvägning mot andra angelägna arbetsuppgifter, och särskild ställning till dessa frågor torde därför ej böra tagas i förevarande sammanhang. Utskottet finner sålunda skäl icke föreligga att föreslå riksdagen att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om utredning i ämnet. Utskottet avstyrker fördenskull bifall till motionerna.

Äberopande det anförda hemställer utskottet,

att de likalydande motionerna I:300 och II:392 icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 22 april 1952.

På bankoutskottets vägnar:

FRANS SEVERIN.

Närvarande:

från första kammaren: herrar Sundvik, Fahlander, Johannesson*, Nordenson*, Boo, Svärd och Eliasson;

från andra kammaren: herrar Severin, Nilsson i Landskrona, Persson i Norrby, Schmidt, Sköldin, Fagerholm, Johanson i Kalmar och Nyberg.

* Ej närvarande vid justeringen.

Reservation

av herrar *Schmidt* och *Nyberg*, vilka ansett, att utskottets yttrande och hemställan bort ha följande lydelse:

Av remissutlåtandena framgår, att konjunkturinstitutet och 1951 års penningvärdeundersökning anse »en förbättrad kännedom om sparandets struktur vara i hög grad önskvärd». Fullmäktige i riksbanken önska avvakta resultatet av 1951 års penningvärdeundersökning, innan man tar ställning till spørgsmålet om en särskild kommitté. Fullmäktige i riksgäldskontoret, som ifrågasätta, om anledning finnes att nu tillsätta en särskild utredning, instämna i motionernas syfte och framhålla, att »icke minst för riksgäldskontorets vidkommande skulle en vidgad och intensifierad undersökning av hithörande problem kunna vara av stort värde». Svenska sparbanksföreningen säger, att »det måste anses vara av stort värde för den fortsatta ekonomiska politiken att erhålla en utredning, som belyser alla olika former av sparandet». Svenska jordbrukskreditkassan »är positivt inställd till tanken på en särskild utredning rörande sparandets struktur». Svenska försäkringsbolags riksförbund tillstyrker den föreslagna utredningen.

Svenska bankföreningen, som ställer sig rätt tvivlande till nya undersökningar och anser att motionerna icke böra föranleda någon åtgärd, framhåller, »att man redan nu med bestämdhet känner de båda huvudförutsättningarna för ett ökat frivilligt sparande hos allmänheten: en stabilisering av penningvärdet och en lindring i skattetrycket».

Utskottet ansluter sig i så måtto till remissutlåtandet i fråga som en stabilisering av penningvärdet och en lindring i skattetrycket äro två av huvudförutsättningarna för ett ökat frivilligt sparande. Då emellertid, som Bankföreningen i början av sitt utlåtande mycket riktigt vitsordar, »den allmänna kännedomen om det frivilliga sparandets natur och förutsättningar är mycket bristfällig och ofullständig», så finnes det enligt utskottet desto starkare skäl att tränga till djupet i frågan om sparandets struktur.

Enligt utskottet är motionärernas uppslag värdefullt. Även i en vidare bemärkelse, nämligen i avseende på det mänskliga beteendet i ekonomiska frågor i allmänhet, kan den föreslagna utredningen belysa nya sociala-ekonomiska problemställningar.

Vad formen för utredningen beträffar skulle enligt motionärerna en utredning av sparandets struktur behöva anförtros åt särskilda sakkunniga, enär det ej kunde förväntas, att 1951 års penningvärdeundersökning skulle ägna så stor uppmärksamhet åt denna fråga, att den bleve i möjlig mån klarlagd. Såsom av den föregående redogörelsen för remissyttrandena över motionerna framgår, ha konjunkturinstitutet och 1951 års penningvärdeundersökning i gemensamt utlåtande anfört, att åtskilliga av de utredningsuppgifter som motionärerna särskilt angivit vore av den arten att de låge

inom ramen antingen för den verksamhet, som bedreves inom konjunkturinstitutet, eller för den särskilda utredning rörande kapitalbildningen ur sysselsättnings- och penningvärdesynpunkter som försigginge inom penningvärdeundersökningen. I vad mån så vore förhållandet har i utlåtandet närmare redovisats vid en genomgång av de av motionärerna angivna undersökningsuppgifterna. Vad som ytterligare erfordras för en förbättrad kännedom om sparandets struktur synes — framhålla konjunkturinstitutet och penningvärdeundersökningen — vara vissa statistiska specialundersökningar snarare är en särskild sakkunnig utredning. Sålunda pekas på vissa utredningsuppgifter som torde kunna omhänderhavas av socialstyrelsen, statistiska centralbyrån och riksräkenskapsverket.

Av konjunkturinstitutets och penningvärdeundersökningens redovisning framgår enligt utskottets uppfattning, att organ, som skulle kunna handhava de olika avsnitten till en utredning om sparandets struktur, redan äro till finnandes. Emellertid står det klart för utskottet, att för ledning och sammanhållning av utredningen samt slutlig bearbetning och redovisning av utredningsmaterialet särskilda sakkunniga böra förordnas.

Utskottet tillstyrker därför de likalydande motionerna I:300 och II:392. Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen, med bifall till de likalydande motionerna I:300 och II:392, må i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om en utredning rörande sparandets struktur, omfattning och motiv, i avsikt att underlätta en ekonomisk politik, som på lång sikt befrämjar det frivilliga sparandet och undviker att hämma detsamma.